

Randers Kommune
Teknisk Forvaltning
Administrationsbygningen
Laksetorvet
8900 Randers

Dato: 12. april 2002
BER j.nr.: 120-039/2002
Sagsbeh.: IAR
Direkte tlf.: 45 90 62 22

Brug af frivillige til entreprenøropgaver

I brev af 28. januar 2002 (j.nr. 229/1) har Randers Kommune stillet tre spørgsmål om brug af frivillige til entreprenøropgaver for Falck m.fl., når den akutte fase er overstået. Kommunen sammenligner opgaverne med de assistancer, som ikke er omfattet af Beredskabskorpsets ordinære virksomhed, jf. bestemmelser for Beredskabskorpsets assistancer af 24. februar 2000, men som kan udføres mod betaling efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed.

Ad spørgsmål 1:

Efter § 12, stk. 1, i beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 912 af 2. oktober 2000, skal det kommunale redningsberedskab kunne yde en forsvarlig indsats mod skader på personer, ejendom eller miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger. Denne bestemmelse uddybes i § 1 i bekendtgørelse nr. 730 af 10. august 1994 om det kommunale redningsberedskabs organisation, virksomhed, materiel og dimensionering (dimensioneringsbekendtgørelsen), hvorefter det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en forsvarlig indsats ved brand eller overhængende fare for brand, ved sammenstyrtningsulykker, togulykker, flyulykker til lands, skibsykker ved kaj, naturkatastrofer og akutte uheld med farlige stoffer på landjorden, i søer, i vandløb samt i havne.

Der er ikke i beredskabsloven bestemmelser om betaling for indsatsen, bortset fra lovens § 23 a om redningsberedskabets udrykning til blinde alarmer fra lovpligtige automatiske brandsikringsanlæg. Indsats i medfør af beredskabsloven er således som udgangspunkt vederlagsfri.

Hvis en kommune påtager sig at yde en fortsat indsats efter den akutte fase, må spørgsmålet om betaling for denne indsats afgøres efter andre regler, herunder almindelige kommunalretlige regler.

Ad spørgsmål 2:

Det fremgår af lovens § 51, stk. 3, at kommunalbestyrelsen fastsætter de opgaver, der kan løses af frivillige i kommunens redningsberedskab. Hvilke opgaver, det drejer sig om, er ikke nærmere beskrevet og afgrænset i beredskabsloven, men opgaverne må ligge inden for det opgavesæt, der varetages af det kommunale redningsberedskab, jf. beredskabslovens § 12 og dimensioneringsbekendtgørelsens § 1, herunder f.eks. uddannelse, øvelse og indsats, som de frivillige deltager i efter myndighedens nærmere bestemmelse.

Ved frivillige i redningsberedskabet forstås personer, der har underskrevet kontrakt om frivillig tjeneste i redningsberedskabet og personer, der skriftligt har tilmeldt sig introduktions- eller orienteringsprogrammer med henblik på tegning af kontrakt som frivillig.

Frivillige i redningsberedskabet, der kommer til skade under tjenesten, er berettiget til erstatning fra staten i form af betaling af udgifter til sygebehandling, godtgørelse for varigt mén, erhvervsevnetabserstatning m.m., jf. lov nr. 80 af 8. marts 1978 om erstatning til skadelidte værnepligtige m.fl. med senere ændringer.

Det er dog en betingelse, at skaden med rimelig sandsynlighed kan henføres til varetagelse af de opgaver/aktiviteter, der er forbundet med tjenesten eller de forhold, hvorunder tjenesten foregår.

I det omfang kommunen påtager sig entreprenøropgaver mod betaling, er det Beredskabsstyrelsens opfattelse, at de frivillige ikke kan deltage heri i deres egenskab af frivillige i redningsberedskabet.

Frivilliges deltagelse i sådanne opgaver må herefter formentlig antages at have karakter af midlertidig ansættelse enten i kommunen eller eventuelt hos en anden arbejdsgiver.

I forsikringsmæssig sammenhæng kan de pågældende i disse tilfælde heller ikke betragtes som frivillige, jf. lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m.fl.

Det er derimod Beredskabsstyrelsens opfattelse, at de pågældende efter omstændighederne kan være omfattet af lov om sikring mod følger af arbejdsskade, jf. lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000 med senere ændringer, idet der mellem dem og henholdsvis kommunen eller den anden arbejdsgiver vil kunne foreligge et antagelsesforhold (lønnet eller ulønnet).

Et antagelsesforhold i denne lovs forstand foreligger, når der mellem to personer indgås en arbejdsaftale, hvorved der samtidig etableres et tjenesteforhold, således at den ene person (arbejdsgiveren) har bestemmelsesret over den anden persons (arbejdstagerens) arbejdskraft i henseende til tid, sted, art og omfang osv.

Arbejdsgiveren er sikringspligtig i henhold til loven. Hvis de pågældende må anses for omfattet af lov om sikring mod følger af arbejdsskade, har det dog ingen betydning for deres ret til ydelser efter loven, om arbejdsgiveren har tegnet forsikring for dem eller ej, idet Arbejdsskadestyrelsen vil udbetale eventuelle ydelser forskudsvis og senere opkræve dem hos arbejdsgiveren.

Bortset fra at staten betaler erstatningerne efter lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m.fl., har erstatningsordningerne i de to love i vidt omfang samme indhold.

Beredskabsstyrelsen skal tilføje, at de nævnte love administreres af Arbejdsskadestyrelsen, der i givet fald træffer afgørelse om, hvorvidt de "frivillige" i en konkret situation er omfattet af en af disse love. Spørgsmålet henhører i øvrigt under domstolene.

Ad spørgsmål 3:

Frivillige i redningsberedskabet honoreres efter reglerne i bekendtgørelse nr. 41 af 21. januar 1998 om personel i redningsberedskabet, hvilket indebærer, at de under tjenesten alene kan modtage de i bekendtgørelsen nævnte ydelser i form af refusion for befordringsudgifter, fri forplejning og godtgørelse for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Frivillige er kun omfattet af disse regler for udbetaling af ydelser, når de deltager i opgaver og andre aktiviteter i redningsberedskabet, der er fastsat som sådanne for de frivillige.

I det omfang, kommunen vælger at lade de frivillige i redningsberedskabet påtage sig opgaver, som de ikke deltager i i deres egenskab af frivillige i redningsberedskabet, vil de ikke være omfattet af personelbekendtgørelsens regler for udbetaling af ydelser.

Ydelserne til de pågældende må i stedet for aftales inden for rammerne af det midlertidige antagelsesforhold.

Genpart af dette brev er sendt til Kommunernes Landsforening.

Med venlig hilsen

Inge-Lise Andersen-Rosendal